

Rudersdal kulturarvsatlas

Kortlægning af værdifulde kulturmiljøer
Rudersdal Kommune og COWI. Juni 2009

Kulturmiljø

Eskemose Skov

Nummer

13

Landskabstype

Skov- og parklandskabet

Tidsepøke

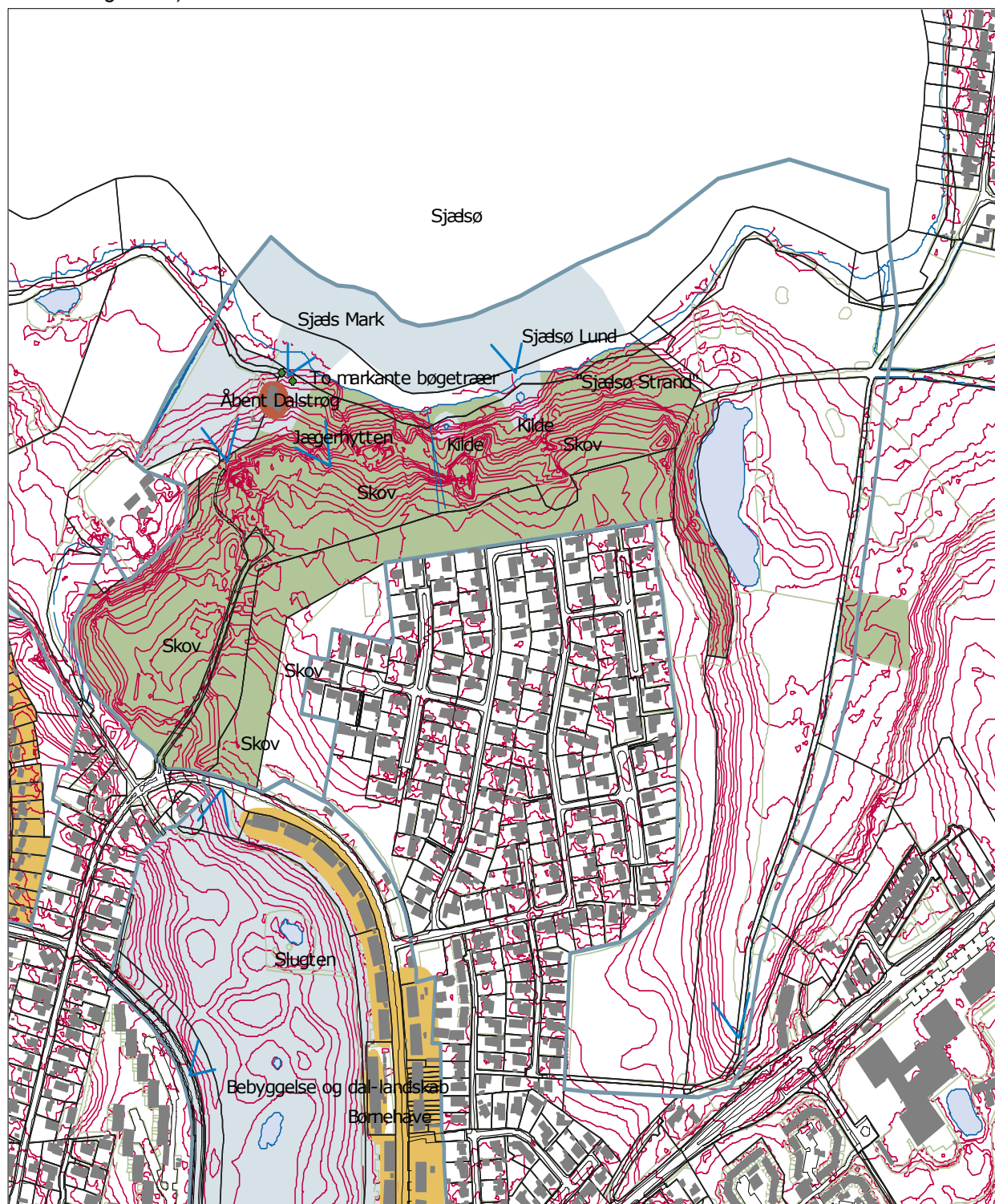
Ca. 1840 - i dag ("Andelstid" → industrialisering → m.v.)

Tema

Rekreation → skove og kulturlandskab

Emne

Rekreative naturområder

Kulturmiljøets hovedtræk og bærende bevaringsværdier.

Værdifuld udsigt	Bærende bevaringsværdier	Matrikler	Højdekurver
Træ	Værdifulde landskabstræk	Vej	Skov
Trærække, levende hegn o.l.	Værdifuld bebyggelsesflade	Bygninger	Vandløb, grøfter o.l.
Linjeformede værdifulde elementer	Skov - værdifuld	Hegn o.l.	Sø
Sigtelinjer	Dominerende bygninger		
Afgrænsning af kulturmiljøer	Bebyggelsesmønstre		

Kulturmiljøets hovedtræk og bærende bevaringsværdier

Eskemose Skov er et stemningsfuldt og meget oplevelsesrigt kulturmiljø.

Sjælsø's store åbne vandflade, den tætte højstammede løvtræsskov og det kuperede terræn er markante rumskabende landskabselementer, som sammen med de naturlige kildespring i området skaber et meget oplevelsesrigt landskab.

Kulturmiljøets bærende bevaringsværdier er det kuperede skovlandskab og kilderne i sammenhæng med områdets centrale udflugtsmål, som er traktørstedet Jægerhytten med de to markante og maleriske bøgetræer, der står oven for skrænten ved Sjælsø.

Samlet vurdering og udpegningskriterier mv.

National værdi

Regional værdi

Kommunal/lokal værdi

Unik

Repræsentativ

Egnsspecifik

Fungerende

Autentisk

Hist. kildeværdi

Identitetsværdi

Oplevelsesværdi

Fortællerværdi

Diversitet

Homogenitet

Sammenhæng med naturgrundlag

Afgrænsning

Mod nord afgrænser Sjælsø mod syd afgrænser et villaområde. Mod vest afgrænser Eskemose Renden og mod øst afgrænser matrikelgrænsen ved den sø der ligger ud mod Slugten.

Kontekst

Grænser op til Nørrevangsbebyggelsen samt Eskemose Parcelhuskvarter, Geelskov, Rudeskov, Ravnholm, Trørødhegn, Søllerød Naturpark, Turistvejen og Vaserne.

Bevaringstilstand

God.

Naturgrundlagets hovedtræk

Eskemose Skov tilhører naturgeografisk **Høje Sandbjerg-området** der er et varieret og bakket skov- og sølandskab. Området består af et *rand-morænelandskab* karakteriseret ved et dramatisk og meget kuperet terræn.

Området skal ses i sammenhæng med den større sø Sjølsø nord for området. To dalstrøg med vandløb fører ned til Sjølsø fra syd. Det drejer sig dels om Eskemose Renden øst for Eskemose Skov dels Slugten vest for Eskemose Skov.

Jordbunden består af moræneler.

Landskabets hovedtræk

Arealanvendelse og landskabselementer

Skovområdet ligger ud mod Sjælsø på den skrånende morænebakke mellem to dalstrøg. Området er en del af et større sammenhængende rekreativt område med stor oplevelsesværdi. Længs Sjælsøes sydlige søbred løber der en grøn sti som bl.a. forbinder byområdet i det nordlige Birkerød med Eskemose Skov med det grønne område Slugten og endelig med boligområdet Ravnsnæs. Herfra er der stiforbindelse til Høsterkøb og Rude Skov samt videre mod nord langs Sjælsø.

Eskemose Skov er knap 24 ha og består primært af høje bøgetræer men der ses også opvækst af ask, ær, lærk, birk, rødel m.fl. Gennem skoven fører grusstier rundt langs søen på morænekannten oppe ved det bagvedliggende villaområde og videre til parkeringspladsen mod sydvest.

Skoven drives nænsomt som lystskov og er naturfredet pga. dens naturlige kilder der springer flere steder rundt om i skoven. To af dem er lagt ind i egentlige springvand.

Eskemose Skov er en del af det store skovområde der frem til slutningen af 1700-tallet hørte under Hirschholm Gods og som bl.a. tjente til kongeligt jagtrevir.

Den østlige del af kulturmiljøet består af Slugten også kendt som "istidsslugten". Slugten opleves som et nærmest dramatisk dalstrøg bestående af et åbent område med urtevegetation der indrammes af fuldkronede løvtræer. Fra Ravnsnæsvej løber en sti Slugten gennem området ned mod Sjælsø.

Billedtekst - Væsentlig for kulturmiljøet er de to maleriske bøgetræer i sammenhæng med Jægerhytten.

Billedtekst - Eskemose Skov har stor rekreativ værdi. Fra badebroen er der udsigt over søen. Ved bredden er der opsat borde og bænke og bagved springer en kilde.

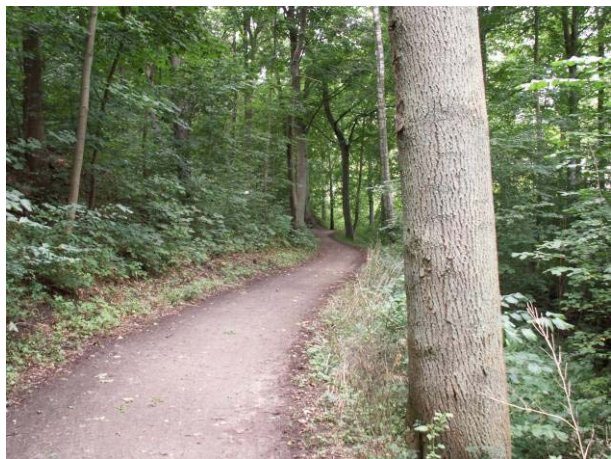
Rumlige og visuelle forhold

Området er meget opdelt af skovhegn og af terrænet, hvorfor området karakteriseres som lukket og opfattes i en lille skala. Inde i skoven er der både "loft og vægge" bestående af kronelaget i den tætte skov og de stejle skrænter mod syd. Fra bredden af Sjælsø er der enkelte steder åbent, så der er kig til søen, mens der andre steder er tæt og lukket.

Oplevelsesrige delområder

Den nordvestlige del af skoven, dvs. det område hvor Jægerhytten i dag findes, optræder for første gang på kort over skoven fra ca. 1750 under navnet "Herligheden".

I dag rummer Jægerhytten et traktørsted/restaurant, hvorfra man kan nyde udsigten over det fredede område mod vest. Jægerhytten er målet for mange udflugter i området.

Udsigter og visuelle sammenhænge

Fra stien bag Jægerhytten er der en fin udsigt ned til hytten.

Neden for Jægerhytten går der en lille bro ud i søen, hvorfra udsigten ud over søen og over til den modsatte bred kan nydes.

Et stykke øst for Jægerhytten er der for relativt nylig anlagt et badeområde "Sjælsø Strand", hvor der er udlagt sand, og der er opstillet grill, borde og bænke. En ca. 30 meter lang badebro fører ud i søen, og herfra er der en vid udsigt over søen og til Sjælsmark og Sjælsø Lund på den anden side af søen.

Fra starten af Slugten ved Ravnsnæsvej er der en betagende udsigt over Sjælsø.

Billedtekst - Skovlandskabet og Sjælsø udgør de væsentligste bærende bevaringsværdier i kulturmiljøet.

Kulturhistoriske hovedtræk

Billedtekst - Historisk kort. Produceret i perioden 1842-1899. KMS

Hovedtræk

Den dejlige Sjælsø har siden tidernes morgen spejlet sig i solnedgangen og aftensolen har spejlet sig i vandfladen på dette magiske sted. Selve søen blev i 1900-tallet til et vandreservoir, der fra 1932 tilhørte Gentofte Kommune. Det betød samtidigt, at der kun var yderste begrænset adgang til sejlads og fiskeri på søen, som jo selvklart burde tilhøre egnens beboere.

Men så var der da heldigvis Jægerhytten, som en fremsynet kommune – eller rettere sogneråd – i begyndelsen af 1930'erne købte af selv samme sogneråds formand, Niels Porse, på Eskemosegård. Det kønt beliggende gamle arbejderhus (formentlig en tidligere jagt- og fiskerhytte) i Eskemoseskov oven for Sjælsø blev istandsat og udvidet med en køkkenfløj og en selvstændig stråtekt villa bag pavillonen og indviet som alkoholfri beværtning i september 1937. Den ny restauratør Germansen lancerede en skrøne om, at hytten oprindeligt var opført som tesalon af Chr. 7. og benyttet af hans dronning Caroline Mathilde til elskovsmøder med Struensee. Historien har lige

så lidt på sig som restauratørens påstand om, at Jægerhytten var fredet i klasse A.

Endnu ved det sidste årtusindskifte er der forbløffende nok ingen fredede bygninger i Birkerød Kommune. Men Jægerhytten lever og fungerer i bedste velgående nu med spiritusbevilling i det rekreative kulturlandskab på sydsiden af Sjælsø. I Eskemoseskov øst for Jægerhytten finder man desuden et historisk kildeudspring med tilhørende stensætning.

Desuden ligger Sjælsø Renseanlæg ikke langt fra nedgangen til den idylliske Jægerhytte.

Billedtekst - Kajerød landsbys jorder går helt ud til Sjælsø. Her er stadig en lille stump af ejerlavet opdyrket og med levende hegn i dyrkningsskellene.

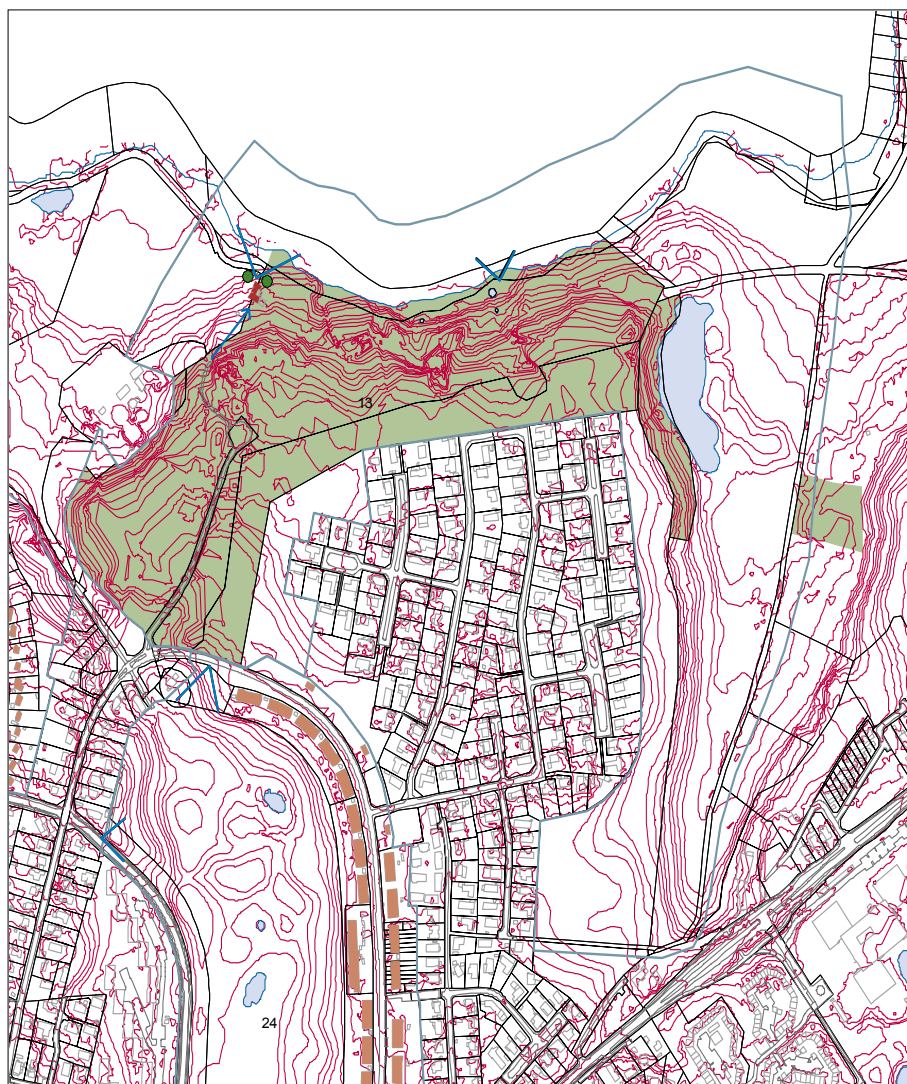

Billedtekst - Sjælsø var i 1900-tallet et vandreservoir med stærke restriktioner for fiskeriet og sejladsen.

Billedtekst - Kildespring med stensætning i Eskemose Skov.

Arkitektoniske hovedtræk

Billedtekst - Bevaringsværdige arkitektoniske sammenhænge. Den højroede farve angiver **Dominerende bygninger**. Den lyserøde angiver **Bebyggelsesmønstre**. De blå vinkler og pile angiver **Udsigt og Sigtelinjer**.

Hovedtræk

Traktørstedet "Jægerhytten" med tilliggende udhuse er den eneste bebyggelse i området. Bygningen stammer sandsynligvis fra 1700-tallet og er især karakteristisk ved de specielle spidse vinduer, som tilføjer husets bindingsværksarkitektur en særlig lethed, der tydeligt signalerer, at der er tale om et hus til lystbrug. Huset er tilbygget mod nord, hvor et ekstra fag er beklædt med brædder i stedet for bindingsværk. Rundt om huset er et par nyere udhuse, af hvilke det største er bygget sammen med den oprindelige bygning ved en let mellembygning. Bebyggelsen er holdt i et materia-

le- og farvevalg, der matcher den oprindelige bebyggelse.

Sårbarhed og anbefalinger

Sårbarhed

Miljøet er følsomt over for alle former for ændringer eller beplantning, der ændrer de eksisterende landskabs- og bebyggelsesstrukturer. Jægerhytten bør bevares i sit nuværende omfang - som et lille traktørsted ude i skoven - og er derfor sårbart over for yderligere til- og ombygninger og over for andre bygningsændringer, der ikke i stil og materialevalg harmonerer med den nuværende bygnings karakter.

Udpluk af planer og beskyttelse

- Eskemose Skov et naturfredet område. Der er også fredede arealer øst og vest for Eskemosen.
- Langs søbredden er der vådområder, der er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens bestemmelser om naturtyper.
- Hele området er i regionplanen udpeget som område med landskabelige værdier.

- De yderste randområder - uden for skoven - er i regionplanen udpeget som område, hvor skovrejsning er uønsket.

- Gennem skoven - parallelt med Sjælsø - er der et sten- og jorddige, der er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens bestemmelser herom.

Anbefalinger

Skoven og søen er i smuk dialog. Det anbefales derfor, at sikre de nuværende udsigtskiler ud over Sjælsø og ud over det fredede område mod vest, men også at forbedre "dialogen" ved skabe bedre muligheder for kig og udsigter langs søen ved at opstamme og åbne mere op i den tætte skov. Væsentligt er også, at sikre Jægerhytten i dens nuværende form og omfang.

Billedtekst - Skoven er tæt helt ned til Sjælsø. Lidt udtynding og opstamning af træer vil udvalgte steder kunne forbedre udsigten fra skoven og ind over søen.